

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

00-930 Warszawa, ul. Wspólna 30,
tel.: (22) 623-18-42, fax.: (22) 623-20-51

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Informacja o proponowanych zmianach w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

W ramach corocznej modyfikacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) w Ministerstwie Rolnictwa przygotowano szereg zmian mających na celu bardziej efektywne i dopasowane do bieżącej sytuacji wdrażanie Programu. Propozycje zmian zostały pozytywnie zaopiniowane przez Komitet Monitorujący PROW 2014-2020 i zostały przesłane w grudniu ur. do Komisji Europejskiej, która pod koniec stycznia 2019 roku powinna przedstawić swoje stanowisko odnośnie proponowanych zmian.

Pierwszy pakiet zmian dotyczy działań reagujących na zjawisko suszy, powodującej znaczne straty w rolnictwie. Proponuje się:

- rozszerzenie obecnego zakresu wsparcia dla rolników w ramach typu operacji „Modernizacja gospodarstw rolnych” o inwestycje mające na celu zapobieganie skutkom suszy w rolnictwie. Zakłada się, że pomoc będzie udzielana na inwestycje polegające na tworzeniu nowych lub ulepszaniu istniejących instalacji nawadniających, a także ujęć wody (np. studnie, instalacje rozprowadzające). Rolnik będzie mógł uzyskać pomoc w wysokości maksymalnie 100 tys. zł na tego typu operację (jest to dodatkowy limit środków na beneficjenta i na gospodarstwo w okresie realizacji PROW 2014-2020)
- podniesienia poziomu pomocy dla spółek wodnych lub związków spółek wodnych z 500 000 zł do 1 000 000 zł. Stan utrzymania urządzeń i obiektów na terenach zmeliorowanych jest niewystarczający, a większa kwota wsparcia pozwoli na bardziej kompleksowe inwestycje w tym zakresie.

Drugi pakiet zmian dotyczy podniesienia kwoty pomocy w niektórych działaniach co związane jest z koniecznością dostosowania ich wysokości do sytuacji na rynku oraz powinno wpłynąć na wzrost zainteresowania tymi instrumentami. Proponowane kwoty prezentują się następująco:

- „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” – podwyższenie jednorazowej premii do 150 tys. zł (obecnie 100 tys. zł)
- „Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” - podwyższenie bazowej kwoty jednorazowej premii ze 100 tys. zł do 150 tys. zł w przypadku samozatrudnienia oraz 200 tys. (dodatkowo 1 miejsce pracy) i 250 tys. (dodatkowo 2 lub więcej miejsc pracy)
- „Tworzenie grup i organizacji producentów” - zwiększenie stawek wsparcia wypłacanego grupom producentów rolnych, w drugim, trzecim, czwartym i piątym roku prowadzonych przez nich działalności. Stawki w poszczególnych latach zostały zwiększone w taki sposób, aby różnica w ich poziomie w kolejnych latach malała o 1 pkt % .

Kolejne zmiany dotyczą uproszczeń w typie operacji „Inwestycje zapobiegające zniszczeniu potencjału produkcji rolnej” i związane są z ASF. Zaproponowane zmiany odnoszą się do pomocy przyznawanej rolnikowi na budowę ogrodzenia służącego bioasekuracji i mają na celu umożliwienie przyznawania pomocy w formie ryczałtu, tak aby uprościć i

przyspieszyć proces przyznania i wypłaty pomocy na ten zakres wsparcia. Proponuje się wprowadzić standardowe stawki za **1 metr bieżący ogrodzenia, furtki i bramy**.

Mając na uwadze priorytety wskazane w Planie dla wsi zaproponowano również w typie operacji „Przetwórstwo i marketing produktów rolnych” **wprowadzenie preferencji dla operacji realizowanych przez podmioty prowadzące działalność w sektorze produkcji pasz, bazujących na surowcach niemodyfikowanych genetycznie**.

Kolejną istotną zmianą jest wprowadzenie do PROW 2014-2020 nowej formy wsparcia tzw. instrumentów zwrotnych. Odbiorcami wsparcia w nowej formie będą gospodarstwa rolne oraz przedsiębiorstwa przetwórstwa rolno-spożywczego, co będzie stanowiło poszerzenie dotychczasowej oferty dotacyjnej. Wsparcie dla odbiorców przyjmie formę gwarancji i będzie dystrybuowane w ramach portfelowych linii gwarancyjnych, dzięki czemu środki PROW 2014-2020 w wysokości 50 mln euro przeznaczone jako wkład do instrumentu finansowego zostaną zwielokrotnione (efekt dźwigni finansowej), a rolnicy i przedsiębiorstwa przetwórcze uzyskają łatwiejszy dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania.

Modyfikacja PROW 2014-2020 dotyczy również działań obszarowych. Proponuje się:

- **zwiększenie stawek wsparcia ONW na obszarach górskich i podgórskich dla gospodarstw prowadzących produkcję zwierzęcą**

Gospodarstwa rolne z obsadą zwierząt wynoszącą co najmniej 0,5 DJP/ha otrzymają zwiększone płatności:

- z obecnych 450 zł/ha/rok do 750 zł/ha/rok – ONW typ górski;
- z obecnych 264 zł/ha/rok do 550 zł/ha/rok – ONW typ podgórski.

Szacuje się, iż wyższymi stawkami płatności objętych będzie ok. 20,6 tys. gospodarstw i powierzchnia 114,3 tys. ha.

Proponowane zmiany mają na celu lepsze wykorzystania trwałych użytków zielonych poprzez promowanie chowu zwierząt trawożernych na obszarach górskich i podgórskich, tym samym przeciwdziałanie porzucaniu gruntów i utracie różnorodności biologicznej na tych obszarach.

- **zwiększenie stawek wsparcia na zalesienie do 100% wyszacowanych kosztów inwestycyjnych zaproponowanych w ekspertyzie Instytutu Badawczego Leśnictwa w działaniu „Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych”**

Potrzeba podwyższenia stawek wynika z faktu, iż pomimo wprowadzenia licznych uproszczeń umożliwiających spełnienie kryteriów selekcji czy też związanych z umożliwieniem zalesień na obszarach Natura 2000, od początku obecnego okresu programowania stale maleje liczba rolników ubiegających się o pomoc na zalesianie. Zakłada się, że proponowana zmiana uatrakcyjni ww. poddziałanie i tym samym większa powierzchnia zostanie objęta wsparciem na zalesienie, co powinno przełożyć się na osiągnięcie większego efektu środowiskowego

- **zwiększenie stawki płatności w ramach Działania rolno-środowiskowo – klimatycznego, Pakietu 1. „Rolnictwo zrównoważone” z 400 zł/ha do 486 zł/ha**

Od 2015 r. obserwuje się spadek powierzchni (z 104,4 tys. ha w roku 2015 do 63,6 tys. ha w roku 2018) i liczby beneficjentów (odpowiednio z 2,4 tys. do 1,3 tys. w roku 2018) rozpoczynających realizację zobowiązania w ramach Pakietu 1. Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego. Zakłada się, że proponowana zmiana zwiększy zainteresowanie ww. pakietem i tym samym większa powierzchnia zostanie objęta wsparciem, co powinno przełożyć się na osiągnięcie większego efektu środowiskowego. Podwyższone stawki płatności obejmą dotychczasowych i nowych beneficjentów. Ponadto proponuje się umożliwienie udziału w Pakiecie 1. Rolnictwo zrównoważone Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego rolnikom, którzy w zmianowaniu stosują tytoń.

- **zmiana wysokości stawek płatności w ramach Pakietu 1. Uprawy rolnicze w okresie konwersji, Pakietu 5. Uprawy paszowe na gruntach ornych w okresie konwersji, Pakietu**

6. Trwale użytki zielone w okresie konwersji, Pakietu 7. Uprawy rolnicze po okresie konwersji, Pakietu 11. Uprawy paszowe na gruntach ornych po okresie konwersji i Pakietu 12. Trwale użytki zielone po okresie konwersji

Proponuje się podwyższenie stawek płatności w ramach działania Rolnictwo ekologiczne dla wszystkich beneficjentów (nowych i kontynuujących zobowiązanie) realizujących pakiety, :

- 1) uprawy rolnicze (Pakiety 1. i 7.):
  - dla pakietu 1. – z 966 zł/ha do 1 137 zł/ha,
  - dla pakietu 7. – z 792 zł/ha do 932 zł/ha,
- 2) uprawy paszowe na gruntach ornych (Pakiety 5. i 11.):
  - dla pakietu 5. – z 787 zł/ha do 926 zł/ha,
  - dla pakietu 11. – z 559 zł/ha do 658 zł/ha
- 3) trwale użytki zielone (Pakiety 6. i 12.):
  - dla obu pakietów – z 428 zł/ha do 535 zł/ha.

Proponowane zmiany mają na celu zwiększenie zainteresowania działaniem i pozwolą na objęcie nim większej powierzchni, co przełoży się na poprawę efektów działania.

W ramach rocznej modyfikacji zaproponowano również szereg **zmian w zasadach przyznawania pomocy**, co wynika z dotychczasowych doświadczeń w zakresie potrzeby uproszczeń, rozszerzenia grupy docelowej lub wprowadzenia dodatkowych preferencji:

a) w typie operacji „Modernizacja gospodarstw rolnych”

- podwyższenie dolnego progu wyjściowej wielkości ekonomicznej gospodarstwa do poziomu z 10 tys. do 13 tys. euro. Należy zauważyć, że gospodarstwa w przedziale: 10 – 13 tys. euro, (w tym rolnicy prowadzący małe gospodarstwa wspólnie ubiegający się o pomoc) wykazują bardzo niewielkie zainteresowanie instrumentem wsparcia „Modernizacja gospodarstw rolnych” (na poziomie niespełna 4 % wszystkich zawartych umów w tym typie operacji)
- wprowadzenie dodatkowego kryterium wyboru, dotyczącego obszarów z ograniczeniami naturalnymi, które ułatwi dostęp do środków PROW 2014-2020 podmiotom, które z dniem 1 stycznia 2019 r. utracą status obszarów z ograniczeniami naturalnymi (ONW) oraz ONW typ specyficzny, w związku ze zmianą w zakresie nowej delimitacji obszarów ONW

b) w typie operacji „Restrukturyzacja małych gospodarstw”

- zniesienie wymogu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przez określony czas przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy przy jednoczesnym wprowadzeniu preferencji w ramach kryteriów wyboru operacji dla osób podlegających ww. ubezpieczeniu
- podwyższenie górnego progu wyjściowej wielkości ekonomicznej do poziomu poniżej 13 tys. euro, przy zachowaniu wymogu osiągnięcia wzrostu wielkości ekonomicznej w okresie docelowym na poziomie 10 tys. euro i (w każdym przypadku) o co najmniej 20% w stosunku do wartości wyjściowej. Zmiana ta umożliwi szerszy dostęp do wsparcia zainteresowanym posiadaczom mniejszych gospodarstw planujących ich restrukturyzację.

c) w typie operacji „Przetwórstwo i marketing produktów rolnych”

Rozszerzenie potencjalnej grupy wnioskodawców w naborze tematycznym dotyczącym wsparcia rozpoczynania działalności w zakresie przetwórstwa produktów rolnych o rolników, ich małżonków, domowników podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie, również na wniosek.

d) typ operacji „Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000”

Wprowadzenie dodatkowego kryterium wyboru, które ułatwi dostęp do środków rolnikom, którzy podjęli się realizacji dodatkowych działań sprzyjających zachowaniu walorów przyrodniczych obszarów rolniczych. Realizując na obszarze całego gospodarstwa

zobowiązania, w tym istotne z punktu widzenia różnorodności biologicznej obowiązki związane z koszeniem lub wypasaniem trwałych użytków zielonych, przyczyniają się do zahamowania sukcesji naturalnej tych gruntów, sprzyjają zachowaniu bogactwa gatunkowego łąk i pastwisk oraz przeciwdziałają wkraczaniu gatunków ekspansywnych.

Proponowane zmiany PROW 2014-2020 dotyczą także pakietu działań związanych z transferem wiedzy i doradztwem. Obowiązujące obecnie zasady realizacji programów doradczych w ramach poddziałania „Wsparcie korzystania z usług doradczych” zostały określone na podstawie założeń z 2013 r. Zgodnie z pierwotnymi założeniami, miały być realizowane 2 oraz 3-letnie programy doradcze za równowartość kwoty odpowiednio 1 050 oraz 1 500 euro. Założenia te wymagają aktualizacji ze względu na zmieniające się warunki rynkowe, a tym samym wymagają dostosowania do potencjalnych możliwości realizacji usług doradczych. W związku z powyższym, proponuje się **ograniczenie realizacji programów doradczych w ramach poddziałania „Wsparcie korzystania z usług doradczych” do dwóch lat przy zachowaniu tej samej liczby usług przy stawce 1500 euro.** Ponadto w związku ze zgłaszanymi potrzebami zaproponowano uwzględnienie w poddziałaniu „Wsparcie dla szkolenia doradców” możliwości **finansowania studiów podyplomowych**, co powinno ułatwić doradcom podnoszenie swoich kwalifikacji.

Biorąc pod uwagę, że wdrażanie PROW 2014-2020 jest już mocno zaawansowane konieczne było również przeanalizowanie pierwotnych założeń zawartych w Planie finansowym. Efektem tej analizy jest **zaproponowanie szeregu zmian odnośnie alokacji dla poszczególnych działań/poddziałania.** Propozycja zmian polega na realokacji środków, w celu zapewnienia lepszego dopasowania budżetów poszczególnych instrumentów do rzeczywistych potrzeb zgłaszanych przez wnioskodawców. Jednocześnie przesunięcia środków zaproponowano do instrumentów, w których możliwe jest ich wykorzystanie, a alokacje pomniejszono biorąc pod uwagę jeszcze planowane nabory i szacowane zainteresowanie wnioskodawców.

W ramach aktualnej zmiany Programu planowana jest realokacja środków głównie z poddziałań:

- 6.2 „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” (- 140 mln euro);
- 6.3 „Restrukturyzacja małych gospodarstw” (-100 mln euro);
- 6.5 „Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa” (-24 mln euro) oraz
- działania 9 „Tworzenie grup producentów i organizacji producentów” (- 100 mln euro).

Realokowane środki przeznaczone mają być przede wszystkim na następujące instrumenty wsparcia:

- 7.2 „Gospodarka wodno-ściekowa” w ramach działania 7 „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich” (+150 mln euro);
- 4.2 „Przetwórstwo i marketing produktów rolnych” (+150 mln euro);
- 4.1 „Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000” (+50 mln euro);
- 6.4 „Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych” (+50 mln euro).